

Anonimizált változat

Fordítás

C-799/19 – 1

C-799/19. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2019. október 30.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Okresný súd Košice I (Szlovákia)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. augusztus 5.

Felperesek:

NI

OJ

PK

Alperes:

Sociálna poisťovňa

VÉGZÉS

Az Okresný súd Košice I (kassai I. sz. járásbíróság, Szlovákia) [omissis] [bíró neve] 1/**NI**, [omissis] [születési hely és laccím] Gnézda, 2/**OJ**, [omissis] [születési hely és laccím] Gnézda és 3/ kiskorú **PK**, [omissis] [születési hely és laccím] Gnézda, [omissis] **felperesek** által a pozsonyi székhelyű **Sociálna poisťovňa** (társadalombiztosítási szerv) [omissis] kassai részlege, [omissis] [részleg székhelye] **alperes** ellen **49 790,85 euró kamatokkal együtt történő megfizetése iránt** indított ügyben

a következőképpen határozott:

I. az eljárást a Civilny sporovy poriadok (polgári perrendtartás) 162. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján felfüggeszti.

II. A következő kérdéseket terjeszti az Európai Unió Bírósága elé:

1. **Úgy kell-e értelmezni a munkáltató fizetésképtelensége esetén a munkavállalók védelméről szóló, 2008. október 22-i 2008/94/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkét, hogy a „munkavállalók munkaszerződésből származó, fennálló követeléseinek” fogalma kiterjed a munkavállaló munkabaleset miatt bekövetkezett halálából eredő nem vagyoni kárra is?**
2. **Úgy kell-e értelmezni a munkáltató fizetésképtelensége esetén a munkavállalók védelméről szóló, 2008. október 22-i 2008/94/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikkét, hogy azt a munkáltatót is fizetésképtelennek kell tekinteni, akivel szemben a munkavállaló munkabaleset miatt bekövetkezett halálából eredő nem vagyoni kárra vonatkozó, bíróság által megítélt követeléssel kapcsolatos végrehajtási kérelmet nyújtottak be, a végrehajtási eljárásban azonban a követelést behajthatatlannak nyilvánították amiatt, hogy a munkáltató semmilyen vagyonnal nem rendelkezik?**

I n d o k o l á s:

- 1 2003. október 16-án a Kassán [omissis] [lakcím] lakóhellyel rendelkező KF [omissis] [születési ideje] munkáltató (a továbbiakban: munkáltató) [eredeti 2. o.] által foglalkoztatott RL [omissis], [születési ideje] munkabaleset következtében elhunyt, amiért a munkáltatót terheli a felelősség.
- 2 NI (a továbbiakban: 1. sz. felperes) az elhunyt RL halálának időpontjában annak házastársa volt, OJ (a továbbiakban: 2. sz. felperes) és a kiskorú PK (a továbbiakban: 3. sz. felperes) pedig az elhunyt RL lányai.
- 3 Az Okresný súd Košice II-hoz (a kassai II. sz. járásbíróság, Szlovákia) 2004. április 21-én benyújtott keresetben a felperesek az elhunyt RL halálos kimenetelű munkabalesete miatt kártérítési követelést terjesztettek elő, amely a felperesek részére az őket ért vagyoni kár megtérítése címén egyenként 16 596,95 euró általános összeg, valamint nem vagyoni kár megtérítése címén egyenként 16 596,95 euró összeg megfizetésére vonatkozott.
- 4 A bírósági ügymenet (az ügyek elkülönítése) következtében külön eljárások keretében külön határoztak a vagyoni kárra és a nem vagyoni kárra vonatkozó kártérítési keresetről.
- 5 Az Okresný súd Košice II (kassai II. sz. járásbíróság) 2016. június 14-én hozott ítéletével [omissis] [ügyszámra való hivatkozás] arra kötelezte az alperes munkáltatót, hogy a felperesek részére vagyoni kár címén összesen 49 790,85 euró (3 x 16 596,95 euró) összegű kártérítést fizessen. Ezt a kártérítést a

társadalombiztosítási szerv, mint garanciaintézet 2016. szeptember 16-án a biztosított munkáltató helyett a kötelező munkáltatói baleseti felelősségbiztosítás keretében teljes egészében önként kifizette.

- 6 Az Okresný súd Košice II (kassai II. sz. járásbíróság) a Krajský súd v Košiciach [omissis] (kassai regionális bíróság, Szlovákia) 2013. augusztus 15-én hozott ítéletével [ügyszámra való hivatkozás] helybenhagyott, 2012. május 29-i ítéletével [omissis] [ügyszámra való hivatkozás] arra kötelezte az alperes munkáltatót, hogy a felperesek részére nem vagyoni kár címén összesen 49 790,85 euró (3 x 16 596,95 euró) összegű kártérítést fizessen. A társadalombiztosítási szerv megtagadta, hogy a nem vagyoni kár miatt jogerősen megítélt kártérítést a biztosított munkáltató helyett kifizesse, mert álláspontja szerint a munkabaleset miatti kártérítés nem terjed ki az elszenvedett nem vagyoni kárra.
- 7 A bírósági végrehajtó [omissis] [végrehajtó neve és hivatkozása az ügyszámra] által a munkáltatóval szemben a nem vagyoni kár miatt megítélt kártérítés behajtása érdekében lefolytatott végrehajtási eljárás eredménytelennek bizonyult, és a munkáltató fizetéseképtelensége miatti behajthatatlanság következtében a követelés részbeni teljesítését sem eredményezte.
- 8 Tekintettel arra, hogy a társadalombiztosítási szerv megtagadta a nem vagyoni kártérítés kifizetését, és a követelés a munkáltatóval szemben behajthatatlannak bizonyult, a felperesek az Okresný súd Košice II (a kassai II. sz. járásbíróság) előtt keresetet indítottak a társadalombiztosítási szervvel (a továbbiakban: alperes) szemben, amelyben a nem vagyoni kártérítésként a kötelező munkáltatói felelősségbiztosítás alapján jogerősen megítélt összesen 49 790,85 euró összeg kifizetését kérték a biztosított munkáltató helyett.
- 9 A felperesek egyúttal a CSP [Civilný sporový poriadok] (a polgári perrendtartás) 162. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján arra vonatkozó kérelmet nyújtottak be, hogy az eljárást függeszék fel, és előzetes döntéshozatal céljából a munkáltató fizetéseképtelensége esetén a munkavállalók védelméről szóló, 2008. október 22-i 2008/94/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv rendelkezései értelmezésével kapcsolatos kérdések megválaszolása érdekében forduljanak az Európai Unió Bíróságához, amely kérdésekre adott válaszok lényegesek a felperesek [eredeti 3. o.] követeléseinek elbírálása szempontjából.

II.

Az Európai Unió joga és a nemzeti jog

- 10 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések megfogalmazása során a bíróság különösen a munkáltató fizetéseképtelensége esetén a munkavállalók védelméről szóló, 2008. október 22-i 2008/94/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: 2008/94/EK irányelv) (4) preambulumbekzdésének, 1. cikke (1) bekezdésének, 2. cikke (1) bekezdésének, 3., 8. és 16. cikkének rendelkezéseire, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 20. cikkére támaszkodott.

- 11 A 2008/94/EK irányelv (4) preambulumbekkezdése szerint az érintett munkavállalók méltányos védelmének biztosítása érdekében a fizetéseképtelenség fogalmát a tagállamokban kialakult jogalkotási irányzatok figyelembevételével kell meghatározni, és ez a fogalom magában foglalja a felszámoláson kívüli egyéb, a fizetéseképtelenséggel kapcsolatos eljárásokat is. Ezzel összefüggésben, a garanciaintézet felelősségének meghatározása érdekében a tagállamok megállapítják, hogy amennyiben a fizetéseképtelenség többféle fizetéseképtelenségi eljárást eredményez, azokat egyetlen fizetéseképtelenségi eljárás keretében kezeljék.
- 12 A 2008/94 irányelv 1. cikkének (1) bekezdése alapján ezen irányelvet a munkaszerződésből vagy munkaviszonyból származó, a 2. cikk (1) bekezdésének értelmében fizetéseképtelen munkáltatókkal szembeni munkavállalói követelések esetén kell alkalmazni.
- 13 A 2008/94 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése értelmében ezen irányelv alkalmazásában fizetéseképtelen a munkáltató, amennyiben a munkáltató fizetéseképtelensége alapján az adott tagállam törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései szerinti kollektív eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmet terjesztettek elő, amely a munkáltató vagyonának részleges vagy teljes lefoglalásával, valamint felszámoló vagy hasonló feladatot ellátó személy kinevezésével jár, és az említett rendelkezések alapján az illetékes hatóság:
- elhatározta az eljárás megkezdését;
 - vagy megállapította, hogy a munkáltató vállalkozása vagy üzeme végleg megszűnt, és a rendelkezésre álló eszközök nem elegendők az eljárás megkezdésének biztosítására.
- 14 A 2008/94 irányelv 3. cikkének első mondata alapján a tagállamok meghozzák a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a garanciaintézetek a 4. cikk sérelme nélkül biztosítsák a munkavállalók munkaszerződésből vagy munkaviszonyokból származó, fennálló követeléseinek a kielégítését, és amennyiben a nemzeti jog ezt előírja, a végkielégítést is a munkaviszony megszűnése esetén.
- 15 A 2008/94 irányelv 3. cikkének második mondata szerint a garanciaintézet által átvállalt követelések azok a fennálló bérkövetelések, amelyek a tagállamok által meghatározott időpont előtti és/vagy – adott esetben – utáni időszakra vonatkoznak.
- 16 A 2008/94 irányelv 8. cikke alapján a tagállamok biztosítják, hogy a törvényileg előírt nemzeti szociális biztonsági rendszereken kívüli, foglalkoztatási és foglalkoztatás-közi kiegészítő ellátórendszerek előírásai szerinti, az öregségi ellátásra vonatkozó, beleértve a túlélő hozzátartozók ellátását is, a már megszerzett vagy jövőbeli jogosultságaik tekintetében megteszik a [eredeti 4. o.] szükséges intézkedéseket a munkavállalók és az olyan személyek érdekeinek

védelmében, akik a munkáltató fizetéseképtelenségének kezdetekor már kiléptek a munkáltató vállalkozásából vagy üzeméből.

- 17 A 2008/94 irányelv 11. cikke értelmében az irányelv nem érinti a tagállamok azon lehetőségét, hogy a munkavállalókra nézve kedvezőbb törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseket alkalmazzanak vagy vezessenek be. Ezen irányelv végrehajtása semmiféle körülmények között sem indokolhatja a tagállamok jelenlegi helyzetéhez képest történő visszalépést, valamint az irányelv hatálya alá tartozó munkavállalók általános védelmi szintjének csökkenését.
- 18 A 2008/94 irányelv 16. cikkének első mondata alapján az I. mellékletben meghatározott jogi aktusokkal módosított 80/987/EGK irányelv hatályát veszti, az I. melléklet C. részében meghatározott irányelveknek a nemzeti jogba történő átültetésére és alkalmazására vonatkozó határidőkkel kapcsolatos tagállami kötelezettségek sérelme nélkül.
- 19 A 2008/94/EK irányelv 16. cikkének második mondata értelmében a hatályon kívül helyezett irányelvre való hivatkozásokat az ezen irányelvre történő hivatkozásként kell értelmezni a II. mellékletben foglalt megfelelési táblázattal összhangban.
- 20 Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 20. cikke szerint a törvény előtt mindenki egyenlő.
- 21 A felpereseknek a kötelező munkáltatói felelősségbiztosítás keretében megítélt, nem vagyoni kártérítésre vonatkozó követeléseik tekintetében az alábbi nemzeti jogszabályi rendelkezéseket kell alkalmazni.
- 22 A 311/2001 Z.z. zákonník práce (a munka törvénykönyvéről szóló 311/2001. sz. törvény) 195. §-a (1) bekezdésének 2003. december 31-ig hatályos szövege szerint, ha a munkavállaló munkaviszonyból eredő kötelezettségeinek teljesítése keretében vagy teljesítésével közvetlen összefüggésben egészségkárosodást szenvedett, vagy baleset (munkabaleset) következtében elhunyt, az okozott kárért az a munkáltató felel, aki a munkavállalót a munkabaleset időpontjában munkaviszony keretében foglalkoztatta.
- 23 A Zákonník práce (a munka törvénykönyve) 204. §-a (1) bekezdésének 2003. december 31-ig hatályos szövege alapján, ha a munkavállaló munkabaleset vagy foglalkozási betegség következtében meghal, a munkáltató felelőssége a következőkre terjed ki:
 - a) az elhunyt munkavállaló egészségügyi ellátásával összefüggésben felmerülő indokolt költségek megtérítése;
 - b) a temetéssel összefüggésben felmerülő észszerű költségek megtérítése;
 - c) a túlélő hozzátartozók megélhetési költségeinek térítése;

- d) a túlélő hozzátartozók részére fizetendő egyszeri kártérítés,
- e) vagyoni kár megtérítése; (a 192. §-ának (3) bekezdését azonos módon kell alkalmazni).
- 24 A zákon č. 274/1994 Z.z., o Sociálnej poisťovni (a társadalombiztosításról szóló 274/1994. sz. törvény) (a továbbiakban: 274/1994. sz. törvény) 44a. §-a (2) bekezdésének 2003. december 31-ig hatályos szövege szerint a munkáltató jogosult arra, hogy amennyiben a felelősségbiztosítás fennállása során biztosítási esemény következik be, a társadalombiztosítási szerv teljesítse helyette a felelősségbiztosítás fennállása során történt munkabaleset vagy első alkalommal a felelősségbiztosítás fennállása során észlelt foglalkozási betegség [eredeti 5. o.] jogcímén felmerülő, megalapozott követeléseket.
- 25 A 274/1994. sz. törvény 44a. §-ának (3) bekezdése alapján biztosítási eseménynek minősül a munkabaleset vagy foglalkozási betegség következtében bekövetkezett egészségkárosodás vagy halál.
- 26 A 274/1994. sz. törvény 44a. §-ának (4) bekezdése alapján, ha a kártérítésről a hatáskörrel rendelkező és illetékes bíróság határoz, akkor úgy kell tekinteni, hogy a biztosítási esemény csak abban az időpontban következett be, amikor a társadalombiztosítási szerv fizetésre kötelező határozata jogerőre emelkedett.
- 27 A zákon č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (A fizetéseképtelenségről és a szerkezetátalakításról, valamint egyes törvények módosításáról szóló 7/2005. sz. törvény) 3. §-a (2) bekezdésének harmadik és negyedik mondata alapján a természetes személy fizetéseképtelennek minősül, ha a fizetési határidőt követő 180 napon belül legalább egy fizetési kötelezettségét nem képes teljesíteni. Ha a pénzkövetelést nem lehet az adóstól végrehajtás útján behajtani, vagy ha az adós nem tett eleget a vele szemben a 19. § (1) bekezdésének a) pontja szerinti határozattal megállapított kötelezettségének, fizetéseképtelennek kell tekinteni.

III.

A kérdések relevanciája és az előzetes döntéshozatalra utalás indoka

- 28 Az európai uniós jog hatálya a munkáltató fizetéseképtelensége esetén a munkavállalók védelmére is kiterjed, amelyet a munkáltató fizetéseképtelensége esetén a munkavállalók védelméről szóló, 2008. október 22-i 2008/94/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv szabályoz.
- 29 Figyelembe véve az irányelv jogi természetét és joghatásait, az irányelv bizonyos mozgásteret hagyott a tagállamok számára a munkaszerződésekből vagy munkaviszonyokból származó követelések védelmének biztosítását szolgáló mechanizmus és intézkedések kiválasztása tekintetében, a munkáltató fizetéseképtelensége esetére. E mozgásteret ugyanakkor korlátozza a tagállamoknak az említett irányelv azon célkitűzésének teljesítésére vonatkozó

- kötelezettsége, amely a munkaviszonyból származó, fizetéseképtelen munkáltatókkal szembeni valamennyi követelés méltányos védelmének biztosítására irányul, legalább az irányelvből eredő mértékben, fenntartva, hogy a tagállam hozhat e tárgyban a munkavállalókra nézve kedvezőbb törvényi vagy közigazgatási rendelkezéseket is (11. cikk).
- 30 A munkáltató fizetéseképtelensége esetére a nemzeti jog alapján a munkavállalók védelmét célzó intézkedések egyike a kötelező munkáltatói felelősségbiztosítás, amely biztosítja a munkabaleset jogcímén járó kártérítésnek a biztosított munkáltató helyett a garanciaintézet – a társadalombiztosítási szerv – által közvetlenül a jogosult személyek részére történő kifizetését.
- 31 Ami a kártérítés iránti követelésnek a társadalombiztosítási szerv által közvetlenül a felperesek részére történő önkéntes teljesítését illeti, nem vitatott, hogy a munkáltató fizetéseképtelensége esetén a nemzeti jog a Zákonník práce (a munka törvénykönyve) 274/1994. sz. törvény 44a. §-ának (4) bekezdésével összefüggésben értelmezett 204. §-ának (1) bekezdése alapján nemcsak az „egészségkárosodással” kapcsolatban felmerült kártérítési iránti követelést biztosítja [a társadalombiztosítási szerv vonatkozásában] közvetlenül a munkáltató helyett a munkavállaló számára, hanem a munkavállaló halála esetén a túlélő hozzátartozók számára a munkabalesetből eredő kár megtérítése iránti követelést is. **[eredeti 6. o.]**
- 32 A kártérítés garanciaintézet általi, a felperesek részére történő ezen önkéntes kifizetésére tekintettel, valamint azon követelések vonatkozásában, amelyekért a munkavállaló halála esetén a munka törvénykönyve 204. §-ának (1) bekezdése alapján a munkáltató közvetlenül felel, a társadalombiztosítási szerv biztosítási kötelezettsége a túlélő hozzátartozók kártérítési igényét is magában foglalja, annak ellenére, hogy a 44a. § (2) bekezdése a kötelező biztosítás által biztosított követelésként kifejezetten csak a „munkavállaló egészségkárosodása” miatti [kártérítési igényt] határozza meg.
- 33 Felmerül tehát a kérdés, hogy a munkabalesetből eredő kár megtérítése esetében a garanciaintézet tekintetében fennálló biztosítási kötelezettség – a kár 274/1994. sz. törvény 44a. §-ának (2) bekezdése szerinti fogalma keretében – magában foglalja-e a nem vagyoni kár megtérítését is.
- 34 Mivel a kérdést előterjesztő bíróságnak megalapozott kétségei merültek fel azzal kapcsolatban, hogy a munkáltató fizetéseképtelensége esetén a követelések védelme, valamint az Európai Unió Bíróságának meglévő ítélkezési gyakorlata fényében összeegyeztethető-e a kár fogalmának a garanciaintézet által képviselt megszorító értelmezése a 2008/94/EK irányelv rendelkezéseivel és a nemzeti jog uniós joggal összhangban álló értelmezésének követelményével, úgy véli, hogy indokolt az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés megválaszolása, az alábbi körülmények figyelembevételével.

- 35 Még ha az irányelv a 3. cikkben nem is határozza meg közelebbről [a konkrét esetek] pozitív, taxatív felsorolásával a „munkavállalók munkaszerződésből származó, fennálló követeléseinek” fogalmát, figyelembe véve, hogy pontosan meghatározza a követelések biztosításának korlátait, amelyek tekintetében a tagállam jogosult a kifizetéseket megtagadni vagy csökkenteni, feltételezhető, hogy az irányelv a saját célkitűzései és tárgya tekintetében nem teszi lehetővé a munkaszerződésből származó követelések teljesítésének önkényes megtagadását vagy csökkentését.
- 36 A 2008/94/EK irányelv pontosan meghatározza a tagállam azon lehetőségét, hogy korlátozza a munkaszerződésekből vagy munkaviszonyokból származó követelések kifizetésének biztosítását a következők tekintetében: a munkavállalók bizonyos kategóriáinak kizárása (1. cikk (1) bekezdése), az időszak korlátozása, amely alatt a garanciaintézet köteles kifizetni a fennálló követeléseket (4. cikk), és a visszaélések elkerüléséhez szükséges intézkedések (12. cikk), a munkabaleset miatti kártérítési követelés így nem tartozik azon követelések körébe, amelyeket a tagállamok kizárhatnak.
- 37 Ezenkívül, mivel nem kétséges, hogy a munkáltató fizetési képtelensége esetén a garanciaintézet által kifizetett követelések közé tartozik a munkabaleset esetében túllévő hozzátartozók részére fizetett kártérítés is, kulcsfontosságúnak tekinthető az a kérdés, hogy a munkabalesetből eredő kár fogalma a nem vagyoni kárt is magában foglalja-e.
- 38 E tekintetben figyelembe kell venni az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatát is, amely a Katarína Haasová felperes, valamint Rastislav Petrík és Blanka Holingová alperesek közötti ügyben hozott ítéletében (C-22/12) a kötelező szerződéses gépjármű-felelősségbiztosítás által fedezett követelések tekintetében megállapította, hogy „a személyi sérülések fogalmába tartozik minden olyan kár – amennyiben annak megtérítését a jogvita tekintetében alkalmazandó nemzeti jog a biztosított polgári jogi felelőssége alapján előírja –, amely a személy testi épségének sérelméből ered, ideértve mind a testi, mind a lelki szenvedéseket”. **[eredeti 7. o.]**
- 39 Az említett határozat ugyan a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításra vonatkozott, azonban semmi sem indokolja, hogy a kötelező munkáltatói felelősségbiztosítás célkitűzésére tekintettel eltérjünk ettől az értelmezéstől, még a kötelező munkáltatói felelősségbiztosítás hatálya alá tartozó követelések esetében sem.
- 40 A kötelező munkáltatói felelősségbiztosítás célja a munkabalesetek károsultjait ért kár megtérítésének biztosítása, ami kizárólag a biztosító arra való kötelezésével érhető el, hogy a károsultak tekintetében a biztosított helyett valamennyi olyan követelést teljesítsen, amelyekért a nemzeti jog értelmében a károkozó felel. Nyilvánvaló, hogy a munkavállaló halála a munkabaleset legsúlyosabb következménye.

- 41 Következésképpen, amikor a nemzeti jog értelmében a munkabaleset során bekövetkezett halál polgári jogi kártérítési felelősséget, valamint a nem vagyoni károk megtérítése révén a személyiségi jogok megsértésével kapcsolatos polgári jogi felelősséget is maga után von, a biztosítási kártérítésnek fedeznie kell a munkabalesetből eredő nem vagyoni kár megtérítésére vonatkozó követelést is.
- 42 Az ezzel ellentétes értelmezés olyan abszurd helyzetet eredményezne, amelynek keretében – abban az esetben, ha a munkavállaló közlekedési baleset formájában szenvedne munkabalesetet – a károsultak nem vagyoni kárát a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás fedezné, míg az egyéb okokból bekövetkezett munkabalesetek eseteiben a károsultak a nem vagyoni károk tekintetében – anélkül, hogy ennek észszerű indoka volna – nem kapnának kártérítést a garanciaintézetől, amely ráadásul állam által létrehozott intézménynek minősül.
- 43 Munkáltatói fizetéképtelenség felmerülése esetén egy ilyen helyzet a munkaviszonyból eredő követelés védelmének teljes hiányát eredményezné, és ebből következően lehetetlenné tenné e követelés érvényesítését.
- 44 Hasonlóképpen, ez a helyzet a polgári jogi viszonyokban a felek egyenlősége elvének megsértését jelentené, valamint magánbiztosítókhoz képest indokolatlan előnyt biztosítana az állami garanciaintézet részére, ami az Európai Unió Alapjogi Chartája 20. cikkének megsértését jelentené.
- 45 E tekintetben azt is figyelembe kell venni, hogy még az egyéb olyan esetekben is, amikor a kár más uniós jogi aktusokban vagy olyan nemzetközi egyezményekben szereplő hasonló fogalmainak értelmezését kérték az Európai Unió Bíróságától, amelyekben az Európai Unió is szerződő fél, a Bíróság minden esetben e fogalmak olyan értelmezését fogadta el, amely kiterjedt a nem vagyoni kárra is.
- 46 A 2002. március 12-i Leitner ítéletben (C-168/00) az Európai Unió Bírósága a szervezett utazási formákról szóló, 1990. június 13-i 90/314/EGK tanácsi irányelv 5. cikkében szereplő „kár” fogalmát oly módon értelmezte, hogy az a nem vagyoni kárra is vonatkozik.
- 47 A 2010. május 6-i Walz ítélet (C-63/09) alapjául szolgáló ügyben **[eredeti 8. o.]** a kérdést előterjesztő bíróság annak tisztázását kérte, hogy a „kár” fogalmát, amely a nemzetközi légi szállítás fuvarozásra vonatkozó egyes jogszabályok egységesítéséről szóló egyezménynek (Montreali Egyezmény, kihirdette: 2005. évi VII. törvény) különösen a poggyász elvesztéséből eredő kár esetén a légifuvarozó felelősségének korlátozását meghatározó 22. cikke (2) bekezdésének alapjául szolgál, úgy kell-e értelmezni, hogy az magában foglalja a vagyoni és a nem vagyoni kárt is. Az Európai Unió Bírósága a kárfogalmat a nemzetközi jog általános szabályainak fényében vizsgálta, és a kérdésre igenlő választ adott. Hasonlóképpen, a 2011. október 13-i Sousa Rodríguez és társai ítéletben (C-83/10) az Európai Unió Bírósága ugyanezre a következtetésre jutott, amikor a légi utasok jogairól szóló 261/2004/EK rendelet 12. cikkében szereplő „további kártalanítás” fogalmát értelmezte. Az Európai Unió Bírósága úgy ítélte meg, hogy

a „további kártalanítás” fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az lehetővé tegye a nemzeti bíróságok számára azt, hogy kártérítést ítéljenek meg azon károk után, amelyek magukban foglalják a nem vagyoni károkat is.

- 48 Még ha a fent hivatkozott határozatok más irányelvek értelmezésére vonatkoznak is, az Európai Unió Bíróság elé terjesztett kérelmekből egyértelműen kitűnik a „kár” fogalma egységes értelmezésének szükségessége, amely a kár teljes, mind a vagyoni kárra, mind a nem vagyoni kárra kiterjedő megtérítésének elvén alapul.
- 49 tényezőkre tekintettel, ha az Európai Unió Bírósága az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre adott válaszában arra a következtetésre jut, hogy a „munkavállalók munkaszerződésből származó, fennálló követeléseinek” fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az kiterjed a munkavállaló munkabaleset miatt bekövetkezett halálából eredő nem vagyoni kárra is, ez az uniós joggal összhangban álló értelmezés révén lehetővé teszi a bíróság számára, hogy tágan értelmezze a munkabalesettel összefüggő „egészségkárosodás” fogalmát, amely értelmezés szerint e kár magában foglalja a nem vagyoni kárt is.
- 50 Tekintettel arra, hogy a munkaszerződésekből származó, fennálló követelések védelme irányelvnek megfelelő elismerésének előzetes feltétele a munkáltató fizetéseképtelensége, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés a fizetéseképtelenség fogalmának az alábbi körülmények fényében történő értelmezésére irányul.
- 51 A jelen ügyben nem vitatott, hogy a KF korábbi munkáltatójával szembeni nem vagyoni kár megtérítése iránti követelés behajthatatlan. A munkáltató vállalkozónak nem minősülő természetes személy, és nem rendelkezik semmilyen pénzzé tehető vagyonnal, egyetlen jövedelme a rokkantsági nyugdíj, és több egyéb rendezetlen tartozása van. Az a tény, hogy a felperesekkel szemben a biztosított munkáltató fizetéseképtelen, a végrehajtási eljárás állására vonatkozó 2014. december 15-i végrehajtói jelentésből következik.
- 52 Ami a munkáltató fizetéseképtelenségét illeti, a felperesek esetében meg kell jegyezni, hogy figyelembe véve azt a tényt, hogy munkáltató felperesekkel szembeni fizetési kötelezettségét megállapító bírósági határozatot (az Okresný súd Košice II [kassai II. sz. járásbíróság] Krajský súd v Košiciach [omissis] [kassai regionális bíróság] 2013. augusztus 15-én hozott ítéletével [ügyszámra való hivatkozás] helybenhagyott, 2012. május 29-i ítéletével [omissis] a [ügyszámra való hivatkozás]) több mint 10 évvel az elhunyt RL balesetét követően hozták meg, a jelen ügyben a munkáltatóval szemben nem lehetett fizetéseképtelenségi eljárást indítani, ami a munkáltató vagyonának teljes hiányára tekintettel amúgy is csak jelentős pénzügyi és adminisztratív terhekkal járó, formális lépést jelentett volna.
- 53 A munkáltatóval szemben [eredeti 9. o.] ugyan hivatalosan nem indult a zákon č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (a fizetéseképtelenségről és a szerkezetátalakításról, valamint egyes

törvények módosításáról szóló 7/2005. sz. törvény) alapján fizetéseképtelenségi eljárás, a 7/2005. sz. törvény 3. §-a (2) bekezdésének megfelelően azonban a végrehajtási eljárásban megállapított behajthatatlanság esetében a természetes személy fizetéseképtelenségnek minősül.

- 54 Jóllehet a 2008/94/EK irányelv 2. cikkének (1) bekezdése a fizetéseképtelenséget mindenekelőtt hivatalos kollektív vagy felszámolási eljáráshoz köti, a (4) preambulumbekzdésből az következik, hogy a fizetéseképtelenség fogalmát a követelések méltányos védelme érdekében kiterjesztően kell értelmezni, ami megnyitja az utat a „fizetéseképtelenség” fogalom kiterjesztő értelmezése mellett szóló következtetéshez, méghozzá olyan esetben, amikor maga a nemzeti jog is (a 7/2005. sz. törvény 3. §-ának (2) bekezdése) a behajthatóság végrehajtási eljárásban megállapított hiánya alapján a természetes személy fizetéseképtelenségének jogi véelmén alapul.
- 55 Ezt a következtetést a Bíróság 1991. novemberi 19-i Francovich és Bonifaci kontra Olasz Köztársaság ítélete (C-6/90 és C-9/90) is megerősíti, mivel az első ügyben (Francovich) a munkáltató fizetéseképtelenségét csak a végrehajtási eljárásban (a bírósági végrehajtó által a határozat végrehajtásának eredménytelenségéről felvetett jegyzőkönyv alapján) állapították meg, amit az Európai Unió Bírósága elegendőnek tartott a munkáltató fizetéseképtelenségének megállapításához, hiszen az ügy érdemi vizsgálatát tovább folytatta.
- 56 E tényezőkre tekintettel lehetséges a 2008/94/EK irányelv olyan értelmezése, amely szerint az a munkáltató is fizetéseképtelenségnek tekinthető, akinek az esetében a fizetéseképtelenséget a végrehajtási eljárásban a behajthatóság pénzeszközök hiányára tekintettel megállapított hiánya miatt állapították meg.
- 57 Mivel a szóban forgó munkabalesetre 2003. október 16-án, azaz a Szlovák Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozását megelőzően került sor, a bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megválaszolása érdekében szükségesnek tartotta az Európai Unió Bírósága hatáskörének az időbeli hatály szempontjából (*rationae temporis*) történő vizsgálatát is.
- 58 Az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatából az a szabály következik, amely szerint az időbeli hatáskör (*rationae temporis*) tekintetében a Bíróság főszabály szerint az előzetes döntéshozatalra előterjesztett azon kérdések megválaszolására rendelkezik hatáskörrel, amely kérdések esetében a tényállás az érintett tagállamnak az Unióhoz történő csatlakozását követően következett be, ez alól azonban vannak kivételek.
- 59 Az Európai Unió Bíróságának az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések megválaszolására vonatkozó hatásköre az ítélkezési gyakorlat szerint azokban az esetekben is fennáll, ha a tényállás ugyan az érintett tagállamnak az Európai Unióhoz történő csatlakozását megelőzően keletkezett, azonban a csatlakozást követő időszak során is változott, valamint ha a tagállam hatáskörrel rendelkező és illetékes hatósága konstitutív hatályú határozat útján már a csatlakozást követően

bírálta el az ügyet (például a Bíróság által a C-64/06. sz. ügyben 2007. június 14-én hozott ítélet).

- 60 Az említett példa vonatkozik a felperesek ügyére is, mivel ezen ügy tényállása (RL baleseti halála mint biztosítási esemény) ugyan 2003-ban kezdődött, a felpereseknek a biztosított munkáltatóval szembeni azon követeléseik tárgyában hozott határozatok, amelyek a felperesek alperessel szembeni, fizetés teljesítésére vonatkozó követeléseinek alapjául szolgáltak, konkrétan az Okresný súd Košice II [kassai II. sz. járásbíróság] a Krajský súd v Košiciach [omissis] (kassai regionális bíróság) 2013. augusztus 15-én hozott ítéletével helybenhagyott, 2012. május 29-i ítéletének [omissis] meghozatalára jóval a Szlovák [eredeti 10. o.] Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozását követően került sor.
- 61 Ezenkívül ezzel összefüggésben figyelembe kell venni a garanciaintézzettel szembeni követelés keletkezésének a nemzeti jog által kijelölt időpontját is, amely jog a 274/1994. sz. törvény 44a. §-ának (4) bekezdésében megállapítja, hogy ha a munkabalesetből eredő kár megtérítéséről bíróság határoz, akkor úgy kell tekinteni, hogy a biztosítási esemény csak abban az időpontban következett be, amikor a társadalombiztosítási szerv fizetésre kötelező határozata jogerőre emelkedett, ez pedig a jelen ügyre is alkalmazandó.
- 62 A fentiekre tekintettel ezért meg kell állapítani, hogy a jelen ügyben az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések megválaszolására.

IV. Következtetés

- 63 E megfontolásokra tekintettel és az uniós jog egységes alkalmazásához fűződő általános érdek fényében, valamint tekintettel arra, hogy a meglévő ítélkezési gyakorlat ezen új jogi és ténybeli háttér alapján nem biztosítja teljes mértékben a szükséges iránymutatást, a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket kell az Európai Unió Bírósága elé erjeszteni. Ennélfogva a bíróság a Civilný sporový poriadok (polgári perrendtartás) 162. §-a (1) bekezdésének c) pontja, valamint az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikke alapján felfüggesztette az eljárást, és a rendelkező rész II. részében foglaltak szerint határozott.

[omissis] [figyelmeztetés a kereset előterjesztésének lehetetlenségét illetően]

Kassa, 2019. augusztus 5.